

VSEBINA

- JUGOSLAVIJA BRANI SVOJO NEODVISNOST
- STRAHOTE TABORIŠČ «STALINSKEGA REDA»
- KAKO SO NAŠI PREDNIKI GRADILI «NARODNI DOM»
- PRED PREMIERO GOGOLJEVEGA «REVIZORJA»
- POGOVORI O JEZIKU ŠT. 6
- VIRUSI IN AUREOMICIN
- TAJNOST LETEČIH KROŽNIKOV POJASNJENA!
- MALOKRVNOST PRI OTROCIH

KOLENDAR

2. 3. 1824 Rojen skladatelj Bedrich Smetana
4. 3. 1844 Rojen Josip Jurčič
1852 Umrli N. V. Gogolj
1879 Rojen pesnik Josip Murn-Aleksandrov
6. 3. 1475 Rojen Michelangelo Buonarroti
1836 Rojen Josip Stritar
7. 3. 1945 Maršal Tito sestavi enotno vlado
Jugoslavije
8. 3. Mednarodni dan žena

KAJ BO TA TEDEN:

4. 3.: «Revizor», v Avditoriju. Izvaja SNG
Koncert «Tržaškega zvona», v Dolini
Kulturni prireditvi v Gabrovci in Vižovljah
Knjižne razstave v Nabrežini, Križu in Plavjah

RADIO

Važnejše oddaje Radia jugoslovanske cone Trsta

Petek, 2.3.51: 19.50 Nova Jugoslavija: Sredi življenja in dogodkov (slov); Sobota, 3.3.51: 21.00 Veder sobotni večer (slov); Nedelja, 4.3.51: 9.00 Verdi: Odlomki iz opere «Traviata»; 10.00 Folklorna glasba; Ponedeljek, 5.3.51: 20.25 Haydn: Godalni kvartet - izvaja ansambel «Amici della musica»; Torek, 6.3.51: 20.00 Simfonični koncert; Sreda, 7.3.51: 14.00 Jugoslovanska orkestralna glasba, izvaja orkester radia Ljubljana, solistka Vanda Gerlovič; Četrtek, 8.3.51: 21.15 Iz romantične glasbene zbirnice.

Važnejše oddaje Radia Trst II

Petek, 2.3.51: 20.30 Tržaški kulturni razgledi; Nedelja, 4.3.51: 18.30 Oddaja za najmlajše: Trnjulčica 22.00 Koncert Vrabčevega komornega zbora; Sobota, 3.3.51: 21.00 Sobotni večer Ponedeljek, 5.3.51: 21.00 Verdi: Ples v maskah - opera v treh dejanjih; Torek, 6.3.51: 18.15 Mendelssohn: Koncert za violino in orkester v E molu op. 64; 22.00 Čajkovski: Simfonija št. 2 v C molu; Sreda, 7.3.51: 22.00 Brahms: Koncert št. 1 v D molu; Četrtek, 8.3.51: 21.00 Radijski oder: Franz Schiller: Maria Stuart drama v petih dejanjih; Petek, 9.3.51: 20.10 Koncert violinista Stefana Nedelčeva; 21.00 Mojstri besede: Iz romana finskega pisatelja Mike Waltarija: Sinuhe Egipčan.

UREDNIŠTVO

Trst, Ul. Montecchi 6 - II. Telefon št. 95.023
Rokopise pošiljati na naslov uredništva. Po uporabi se rokopisi, razen na izrecno željo, ne vračajo

UPRAVA

Istov Založništva tržaškega tiska. Trst, Ulica sv. Frančiška št. 20; Telefon št. 73.38. Vse dopise administrativnega značaja je treba pošiljati na upravo

NAROČNINA

Za STU in Italijo pri upravi v Trstu Ul. sv. Frančiška 20, za cono B pri Centru tiska v Kopru. Za Jugoslavijo pri ADIT v Ljubljani, Ljubečeva 34 ali na čekovni račun pri Komunalni banki, n. 6 - 1 - 90332 - 7. Cena lir 20. - din 10. - v Jugoslaviji (Mesečna naročnina za Jugoslavijo din 40.) - in din 8. - v coni B.

Za druge ljudi delamo pravila, zase izjeme.
(Lemesle)

Odgovorni urednik: FRANC KAVS

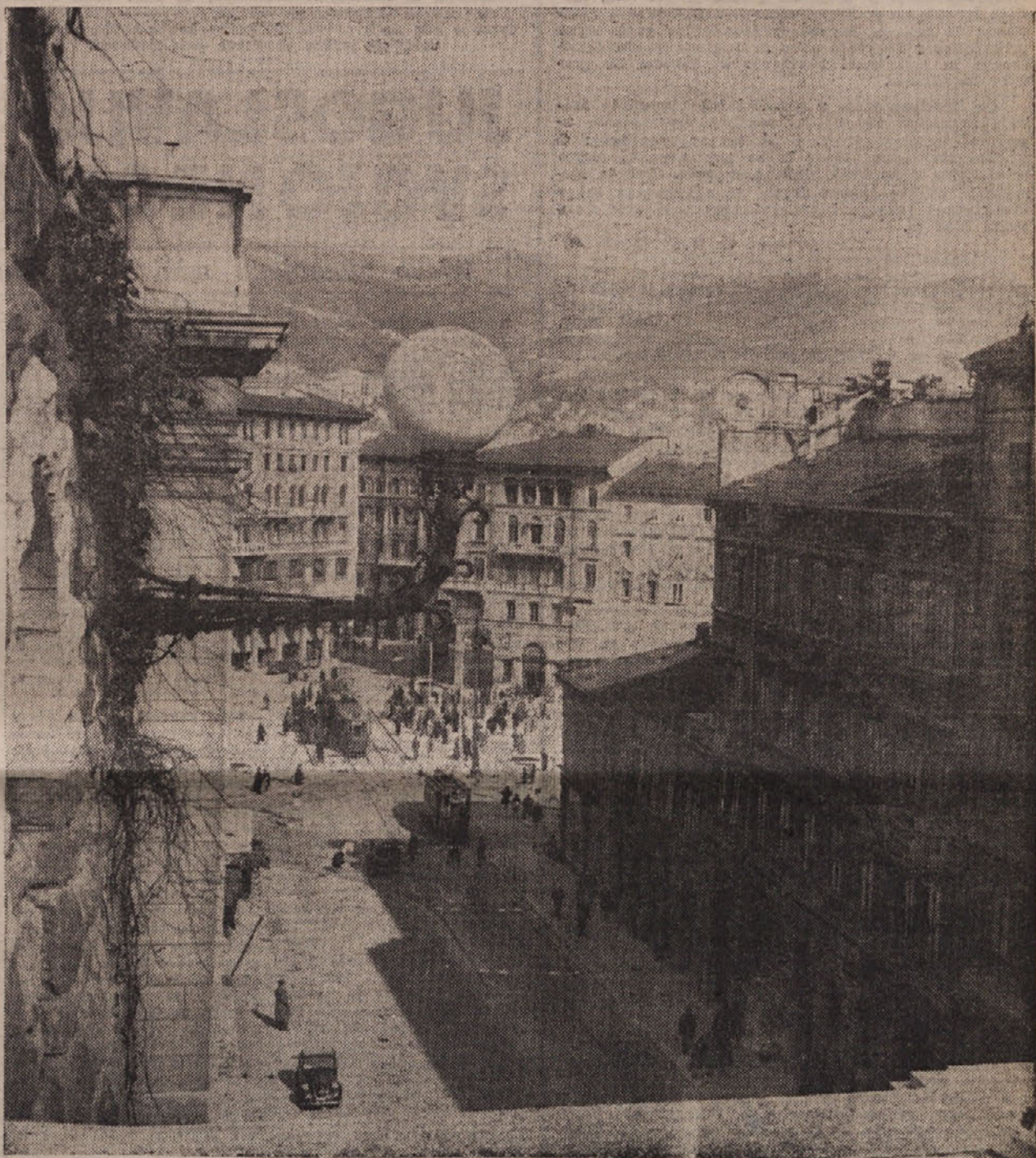
Tiska z dovoljenjem AIS
Tržaški tiskarski zavod v Trstu, Ul. Montecchi 6

LUDSKI TEDNIK

ŠT. 254 LETO 5.

TRST, 2. MARCA 1951

CENA 20 LIR

Pogled na Trst (Trg Goldoni)

GONJA PROTI OZN

V zadnjih Stalinovih izjavah je bil zelo značilen napad na OZN, in številni politični krogi so menili, da je ta napad le priprava za umik Sovjetske zveze iz OZN. Drugi pa so bili mnenja, da je taka ocena le preveč pesimistična in da hoče Sovjetska zveza OZN le diskreditirati. Naj bo kakor koli, Stalinovemu intervjuju je sledila močna kominformistična gonja proti OZN. Sovjetski listi so pisali, da so ZDA spremenile OZN v svoje orodje napadalne vojne ter v volilni organ zunanjega ministristva ZDA.

S stališča te gonje moramo presojati tudi zasedanje svetovnega sveta za mir v Vzhodnem Berlinu, ki mu je predsedoval italijanski kominformist Nenni. To zasedanje naj bi podkrepilo Stalinove izjave o OZN. Na tem zasedanju so

sprejeli dve resoluciji. V prvi resoluciji pozivajo vse narode sveta, naj podpišejo poziv velisilam, da bi sklenile pakt miru petih, to je Rusije, ZDA, Anglije, Kitajske in Francije. Ze v tej resoluciji se kaže težnja po zapostavljanju malih držav in po diskreditiranju OZN. Te težnje ne more zakriti druga resolucija, ki poziva OZN, naj se povrne k svojim prvotnim nalogam za ohranitev miru in okrepitev mednarodnega sodelovanja.

NOTA ZSSR ANGLIJI

Vlada Sovjetske zveze je v svoji propagandni ofenzivi odgovorila angleški vladi na njeno noto z dne 17. februarja, v kateri je angleška vlada v odgovor prejšnje ruske note zatrjevala, da ni kršila angleško-ruske prijateljske pogodbe iz leta 1942 ter obdolžila SZ, da je ona kriva za sedanjo mednarodno napetost.

V tej noti se sovjeti zlasti razburjajo, ker je angleška vlada izrazila svojo zaskrbljenost zaradi napadalne politike SZ in njenih satelitov proti Jugoslaviji. Rusi trdijo v tej noti, da vlada v Jugoslaviji fašističen režim kakor v Španiji in da sovjetsko ljudstvo žigosa jugoslovanske voditelje. Dalje pravi nota: Sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo je odvisna le od Anglije in ZDA, vojna v Koreji je narodnoosvobodilna

vojna. Sovjetska zveza ima pod orožjem polovico manj vojakov kakor jih imajo skupno ZDA, Anglija in Francija. Vsem tem argumentom seveda nihče v svetu ne verjame, saj imajo čisto propagandističen značaj.

CESKA KRIZA

Kakšna je sovjetska politika v praksi, nam najbolje kaže položaj na Češkoslovaškem. V Pragi je zasedal CK češkoslovaške kominformistične stranke. Po zasedanju so izdali poročilo o vohunskem delovanju Clementisa, Slinga, Svernovca, Husaka, Novomeskega in Smidkeja, važnih partijskih voditeljev. Vse obtožujejo še mnogih drugih zločinov. Clementis naj bi bil francoski, Sling angleški vohun, vsi pa so snovali zaroto proti državi in hoteli celo likvidirati Gottwalda. Zato je pričakovati tudi na Češkoslovaškem podoben proces kakor je bil onl proti Rajku.

Sam Gottwald pa je napovedal češkoslovaškemu ljudstvu žalostno vest, da bodo morali zopet uvesti nakaznice za kruh in moko. Napovedal je tudi nove čistke v partiji in seveda tudi napadel Titovo Jugoslavijo.

TOGLIATTI SE JE VRNIL V DEZELO SONCA

Togliatti se je vrnil iz mo-

skovskega mraza v tople kraje in se pri tem celo prehladil. V svoji popotni blisagi pa ni prinesel nič novega. Tudi on ni mogel prehovati Stalinovega intervjuja in njegove važnosti «za ohranitev miru». Seveda ni mogel govoriti o čistkah kot Gottwald in je rajši dejal, da sta Magnani in Cuccchi le dve revni uši.

V italijanski demokratski stranki je nastala kriza. Pri glasovanju o predlogu izrednih pooblastil vladi je za ta pooblastila glasovalo le 189 poslancev, 55 se jih je vzdržalo, 30 pa je glasovalo proti. Precej komentarjev je sprožila v Italiji tudi vest, da pojdeti De Gasperi in Sforza v London na razgovore z angleškimi državniki.

V KOREJI DEZUJE

Sile OZN v Koreji le počasi napredujejo. Zadržuje jih blato in tudi Kitajci so se začeli odločneje upirati na svoji obrambni črti, na kateri so zbrali 31 divizij nasproti 11 ameriškim in južnokorejskim divizijam ter nekaterim manjšim enotam drugih držav. Vojni dopisniki napovedujejo, da mislijo začeti Kitajci v marcu veliko ofenzivo. Sprito dosedanjih izkušenj pa ne moremo raznim napovedim preveč verjeti.

ODMEVI

Izjave Gottsame kažejo razkol v slovaške a-so značilne znova napovedane čistke v Partiji, armadi, varnostni službi itd. Potemtakem ne gre samo za nekaj avonhova, kakor bi hotel to prikazati Gottwald, marveč na mnogo širše vprašanje. Stvar je v tem, da češkoslovaško ljudstvo čedalje težje prenaša posledice sovjetske kolonialne politike. Praska informbirojevska agentura pa čuti, da navzlic sovjetskemu bajonetu, ki ji stoji za hrbtom, ni več tako trdna.

Ljudska PRAVICA

Razen Gottwalda je govoril v Pragi tudi predsednik vlade Zapotocky. V njegovem govoru je predvsem značilna formulacija politike ljudske fronte: «Ohraniti neodvisnost in svobodo Republike; neomahljivo gojiti večno prijateljstvo s Sovjetsko zvezo in deželami ljudske demokracije in nadaljevati likvidacijo kapitalizma ter graditev socializma».

Ce izpustimo frazo o ohranitvi neodvisnosti in svobode Republike, ki jo prav voditelji češkoslovaške agenture prodajajo Kijevu in prazno govoričenje o graditvi socializma, ostane le še glavna naloga večno prijateljstvo s Sovjetsko birokratsko kasto. Tudi ta formulacija politike ljudske fronte ni nič drugega kakor uveljavljanje znanega imperialističnega gesla avse mora služiti Stalinu.

(O krizi na Češkoslovaškem)

Turgenjev **THE TIMES** je dejal: Če hočete, da nik ne bo ali če sploh ali njegov ugled, tedaj ga grajajte zaradi napak, ki jih imate sami.

Turgenjevu verjetno ni prišlo na misel, da je s tem stavkom postavil trajno načelo za vedenje diplomatov, toda danes bi prav gotovo čutil v sebi nekaj ponosa, ko bi videl, kako gladko in brez pomislekov so sovjetski diplomati sprejeli to njegovo navodilo. Se več, morda so ga celo prekosili. Možno je, da so takrat, ko so obdolžili zahodne države, da nameravajo prevzeti oblast na Češkoslovaškem pred tremi leti, ali da Tito ogroža narodne koristi Jugoslavije, resnično verjeli sami sebi to, kar so trdili. Sovjetska spomenica, ki je odgovor na britansko spomenico z dne 17. februarja vsebuje dolgo vrsto obtožb, v katerih sovjeti očitajo Veliki Britaniji svoje grehe.

Sovjetska spomenica razpravlja o evropskih in azijskih zadevah ter ugotavlja, da je Velika Britanija na napačni poti zaradi zlovoljnosti in sovražnih načrtov angleške laburistične stranke. Če pomislimo s kakšnimi omahljivimi koraki so Angličani in Amerikanci združili svoji področji Nemčije in kako marljivo so skušali doseči sporazum s sovjeti, tedaj bo težko jemati resno sovjetske obtožbe o enostranskih ukrepih v Nemčiji. Vse to naštevane najtežje napak bi bilo laže razumeti, če bi hoteli s njimi opravičiti zavrnitev ponudbe za pogajanja, toda nasprotno sta obe stranki sedaj izjavili, da sta pripravljene na razgovore, pri katerih naj bi pripravili delovni načrt za konferenco zunanjih ministrov.

(O ruski noti Angliji)

Ves buržoazni spletkari ljubni politiki ogromen distični aparat je na delu, da bi prevaral narode. Kljub temu pa so na svetu milijoni žena in mož, ki verujejo v miroljubnost Rusije in v plemenito delo Svetovnega sveta za mir, ki zboruje te dni v Berlinu.

Ni res, da je položaj okostenel v kalupih, v katere so ga potisnili atlantski imperialisti. Ni res, da se mora nasprotje med dvema svetovoma, med dvema sistemoma, med dvema politikama končati z novo vojno, ki bi bila mnogo bolj uničevalna od prejšnje. V zgodovini ni nič dokončnega in usodnega. Jasno je, da morajo ZDA zaradi svoje sistema okrepiti svojo napadalnost, toda mi možje in žene v Italiji in Evropi lahko preprečimo zločin nove vojne.

(O ruski noti Angliji)

Sovjeti očitajo Veliki Britaniji, da dalno politični vojni in te obdolžitve opirajo na celo vrsto predrznih in potvorjenih trditve. Tako na primer očitajo Angliji, da je zatrla in še zatira demokracije in miroljubne elemente v zahodni Nemčiji.

Dejstvo je, da je bilo v zahodni Nemčiji vsem strankam, tudi komunistom razen fašizma, dovoljeno delovanje in razširjanje propagande. Popolnoma drugačen pa je bil položaj v vzhodni Nemčiji, kjer vlada sovjetska moč. Tam smejo delovati le one stranke, ki so suženjsko vdane sovjetom. Vse druge stranke, tudi socialistična pa so bile zatrite. In prav ta politika, to vsiljevanje totalitarnega režima, ki jo sovjeti neustrašno izvajajo od leta 1945 dalje je bila najmočnejši in glavni vzrok za razcepitev Nemčije. V zadnji sovjetski spomenici pa so trdile, ki so pravo nasprotje resnici. Pri vsem tem pa je še vedno ostal svetel žarek upanja. V odgovor na britanski predlog, v katerem pravi Velika Britanija, da je pripravljena na pogajanja, tudi sovjetska vlada izjavlja, da ima namen sodelovati. Naj se torej razgovori nadaljujejo za konferenco mizo.

(O ruski noti Angliji)

Vojaški krošingtonu mogli Ki-tai oborožene ženin narodov na omejeno mostišče pe tedaj če bi podvojili svoje sedanje sile na Koreji, o katerih računajo, da štejejo pol milijona mož. Če pa bi to svojo silo potrojili, tedaj bi morda Mao Tse Tungovi vojski zmagali, a to bi pomenilo, da bi morala rečta Kitajska vtrči v borbo tri četrtine svojih izvežanih čet. Tudi z gospodarskega stališča bi bil napor izredno velik. V vojaškem pogledu pa bi ta položaj utegnil izpostaviti vso Kitajsko napadom gverilcev in kitajskih nacionalističnih čet.

(O ravnanju sil na korejskem bojišču)

Pogosto pravimo: razdelili so si plen kot torto. Na sestanku francoskih in italijanskih državnikov so sicer delili mršav plen (reševali so namreč medsebojne ekonomske težave), toda torta je bila pa le obilna. In končno, kdo se ni bil možem privoščiti po tolikih grenkoba malo sladkosti?

JUGOSLAVIJA BRANI SVOJO NEODVISNOST

Izjave zunanjega ministra v Ljudski skupščini

Zunanji minister FLRJ Edvard Kardelj je na zasedanju Ljudske skupščine v zvezi z vprašanji nekaterih poslancev govoril o odnosih FLRJ do Sovjetske zveze in njenih satelitov ter pri tem omenil tudi stališče Jugoslavije do konference Sirih in ruske klevete proti Jugoslaviji v zadnji ruski noti Angliji.

Do konference zavzema Jugoslavija pozitivno stališče, ker želi, da se neresena mednarodna vprašanja mirno rešijo. Važno vprašanje te konference je oborožitev Nemčije, toda na konferenci bi se moralo preučiti tudi vprašanje oborožitve ruskih satelitov.

Hegemonistična politika ZSSR proti Jugoslaviji in sovrzna politika njenih sosedov je ogrozila neodvisnost in socialistično graditev Jugoslavije. Posledice te politike niso za skrbele le Jugoslovanske narode temveč tudi vse narode, ki iskreno žele mir. Odgovornost za to stanje nosijo vlade ZSSR in vlade, ki so pod njenim vplivom. Jugoslovanska vlada je storila vse, kar je mogla storiti, da bi se odnosi Jugoslavije z državami sovjetskega bloka normalizirali. Pri tem pa je vztrajala na tem, da se spoštuje neodvisnost narodov Jugoslavije in da se nihče ne vmešava v njene notranje zadeve. Na 5. zasedanju OZN je jugoslovanska delegacija izrazila pripravljenost vlade, da sklene nenapadno pogodbo s sosednimi državami misleč pri tem v prvi vrsti države sovjetskega bloka. Vsi ti pozivi vlade FLRJ so ostali brez odgovora.

Jugoslavija je tudi izjavila, da bo vodila neodvisno zunanjo politiko in da se ne bo vključila v noben blok. Na njenem ozemlju ne dovoljuje, niti ne bo dovoljevala ustvarjanje kakršnih koli tujih oprš in

so narodi Jugoslavije pripravljeno prijeti za orožje le, če bo v nevarnosti njihova neodvisnost. Vlade sovjetskega bloka ne samo, da niso pokazale najmanjše želje za normalizacijo odnosov z Jugoslavijo, temveč so te odnose nenehno slabšale.

Očitno je, da je sedanji napeti položaj na jugoslovanskih mejah ustvarjen brez krivde jugoslovanske vlade in izključno kot rezultat napadalne hegemonistične politike sovjetske vlade proti Jugoslaviji. Od tu izvira brezobzirna kršitev mirovnih pogodb po Madžarski, Romuniji in Bolgriji v vprašanih oborožitve in obsega oboroženih sil; od tod nagla dela vojnega pomena v pasu okrog jugoslovanskih meja.

Tov. Kardelj je nadaljeval: «Mi ne trdimo, da gre tu za neko neposredno prepravljanje napadov proti Jugoslaviji, toda kljub temu moramo presojati takšen položaj z vso resnostjo. Vse dotlej dokler bodo tako politiko še naprej izvajali, ne moremo biti gotovi, da je mir na Balkanu in v Evropi zagotovljen. Nasprotno, mi moramo biti vedno budni in pripravljeni, da nas nadaljnji razvoj dogodkov ne bi presenetil. Toda narodi Jugoslavije se bodo še z večjim junaštvom uprli vsakemu napadu na neodvisnost in celokupnost svoje države, če bi se kdor koli odločil in začel takšno pustolovščino. Pri nas ni strahu pred vojno, toda ni niti lahkomiselnega ocenjevanja nevarnosti, ki izhaja iz sedanjega položaja. Mi smo budni in smo prepričani, da se bo mir lahko ohranil».

Tov. Kardelj je nato obsodil sovjetsko obrekovanje Jugoslavije v zadnji noti ZSSR vladi Velike Britanije. S trditvijo, da je Jugoslavija fašistična

DULLESOVI USPEHI na Japonskem

Po skoro enomesečnem bivanju v državah Daljnega vzhoda je odpotoval poseben odposlanec predsednika ZDA Trumana John Foster Dulles v ZDA. Njegova glavna naloga je bila, da pregleda vse možnosti za sklenitev posebnega mira z Japonsko, toda med važnimi predmeti razgovorov s politiki držav Daljnega vzhoda je bilo tudi vprašanje sklenitve pacifiškega pakta.

V zvezi z razgovori o možnosti sklenitve mirovne pogodbe z Japonsko so načeli tudi vprašanje ponovne oborožitve te države in o tem so iznesli odgovorni politiki

držav, katere so neposredno zainteresirane kot sosedje Japonske, stališče svojih vlad. Dulles je v nekem govoru v Sidneyu rekel, da bi v mirovno pogodbo z Japonsko nikakor ne smela priti določba o zabranitvi oborožitve Japonske, temveč da je treba tej državi oborožitev dovoliti, toda ZDA bi nadzirale to oboroževanje. Od tega ne bi imeli nobene škode ne Avstralija ne Nova Zelandija, državi, ki sta izjavili, da se bojita ponovne povrnitve vojaškega značaja in moči Japonske in morebitnega napada na te državi. Razen tega je Dulles mnenja, da bo imela deloma oborožena Japonska svoje mesto v sistemu skupne varnosti kot ga predvideva ustanovna listina Organizacije združenih narodov.

Ce se bo Japonska zopet oborožila, bodo to oboroževanje nadzirale po okupacijskem statutu za Japonsko sovjetske in kitajske čete. Toda predsednik Japonske vlade Yoshida je pred kratkim izjavil, da bo Japonska uporabila svojo pravico do obrambe, če bi Sovjetska zveza ali LR Kitajska poskušali s silo poslati svojo vojsko. Samo če bi Japonska sklenila s tema državama sporazum, bi lahko prišlo do tega, da bi tudi njune čete bile v Japonski in v tem primeru bi morale biti pod poveljstvom katerega ameriškega generala. Sklenitev pacifiškega pakta, o katerem se je Dulles tudi razgovarjal, je zamisljena tako, da bi bile jedro tega pakta ZDA Avstralija in Nova Zelandija, medtem ko bi Japonsko priključili k temu paktu, kadar bi dobila svojo samostojnost, ter bi imela poseben položaj zaradi svojih oboroženih sil in industrije, katero bi lahko hitro pretvorili v vojno industrijo. Predvideno je tudi, da bi pozneje pristopili k paktu Filipini in Indonezija, toda vse kaže, da Indonezija, ki je mlada država, ni preveč razpoložena za sodelovanje v tem paktu. Po poročilih tiska ne da ugotoviti, da je bilo ustvarjeno popolno razpoloženje za podpisovanje posebnega mirovnega dogovora z Japonsko in za sklenitev pacifiškega pakta. Treba je pa ugotoviti, da je pred nekoliko dnevi ameriški minister zunanjih zadev Acheson izjavil, da ni treba gojiti prevelikih nad za skorajšnjo sklenitev neke pacifiške zveze.

V Tokiju pričakujejo, da bo ameriška vlada nudila Japonski tehnico in finančno pomoč zato, da bi se Japonski omogočilo po sklenitvi mirovnega dogovora vzpostavitev njene industrije z ameriški in vojnimi napori. V zvezi s to pričakovano pomočjo je Yoshida sporočil Dullesu, da bo Japonska porabovala približno 2 milijardi dolarjev za dobo dveh let in da bi Japonska v tem času mogla povečati svojo proizvodnjo do predvojne ravni.

USTAVILI SO SE PRI 176 DIVIZIJAH

Sovjetski državni vodja je odgovoril ruskemu novinarju na neko število dobro premišljenih napisanih vprašanj. Zgodnja tisk ne bo lahko še več tednov bavil s Stalinovimi izjavami. Pri tem pa je ena sama točka tako jasna, da bi lahko o njej dvomili le možgani, popolnoma okuženi po imperializmu. Gre namreč za vprašanje ruske oborožitve, ali demobilizacije, kakor jo imenuje Stalin. Generalnim je izjavil: «Vseu svetu je znano, da je Sovjetska zveza po vojni demobilizirala svoje čete. Da je znano, da je bila ta demobilizacija izvršena v treh etapah. Do tu besede: sedaj pa se dejstva. Po demobilizaciji, o kateri govori Stalin, ima Rusija pod orožjem naslednje vojaške sile: 22 divizij v Vzhodni Nemčiji, 2 diviziji v Avstriji, 4 divizije v Madžarski, 5 divizij na Poljskem, 3 divizije v Romuniji, 69 divizij v evropski Rusiji, 21 divizij na Kavkazu, 19 divizij na srednjeazijski fronta, 31 divizij na Daljnem vzhodu.

Ze pred časom so prišli do nas glasovi, da so v Sovjetski zvezi velikanska koncentracijska taborišča, da je ljudi epažirja tman, toda nismo mogli verjeti v to in take vesti smo sprejemali z veliko skepsjo. Lani so tudi v OZN govorili o tem problemu. Slo je v tem primeru za stotisoče vojnih ujetnikov, ki se niso vrnili iz Rusije in za katere se nič ne ve. Delegati SZ so odbili zahtevo, da bi mednarodna komisija na kraju samem ogotovila, kaj se je zgodilo s temi ujetniki. Te dni pa razpravljajo v Ekonomsko-socialnem svetu OZN o problemu suženjskega dela v ZSSR.

Proces D. Rousseta proti L. u «Lettres françaises», ki je bil v prejšnjih mesecih v Parizu, je prinesel na dan številne dokaze o strahotah taborišč v ZSSR. David Rousset je preživel nekaj let v nemških koncentracijskih taboriščih in ker je dobro poznal strašno življenje v takih taboriščih, je zahteval da mednarodna komisija preišče življenjske prilike v sovjetskih taboriščih. Tako se je začela vsa zadeva. Kominformistični list «Lettres françaises» je ostro napadel Rousseta in ga v

menoval lažniva ter klevetnika. Rousset je tožil uradništvo tega lista zaradi razžaljenja in prišlo je do znanega procesa. No, in ta proces je postal kaj kmalu nekaj več kot samo pravda med uradništvom lista in Roussetom za poravnava moralne in materialne škode, kajti mnoge priče, ki so preživele leta v soujet-

meljev marksističnega nauka, temveč vobče vseh slovečanskih načel. Pričali so o tem ljudje iz raznih krajev sveta. Tako je izjavila tudi nemška državljanka Leonhardtova, ki je zbežala kot komunistka leta 1935 iz hitlerjevske Nemčije v sovjetsko Rusijo.

«Predvsem naj ugotov-

ko ni bilo uvedeno proti meni sodno postopanje in ko niso mogli izsiliti nobenega priznanja, so me z upravo odredbo obsodili na pet let taborišča, češ da sem opravljala kontrarevolucionarno trockistično delavnost. Odpeljali so me v taborišče v neki polarni kraji vzhodno od Urala. Tu sem opravljala vsa dela. Ko

Strahote taborišč

PRIPovedovanje prič na PARISKEM PRO

vim, da je moje pričevanje osovoda stalinizma in ne komunizma, ki je kot revolucionarni socializem up vsega človeštva in ki edini daje smisel mojemu življenju. V Moskvi so me silili, naj postanem sovjetska državljanka. Šest mesecev pozneje so me aretirali agenti tajne policije. Ko pa niso po sedmih mesecih zapora uspeli, da izsilijo od mene podpis za pisanika o zaščitenosti, ker so bile obtožbe izmišljene,

mi je oktobra 1. 1941 potekla doba taborišča. Me niso izpustili. Zaradi izbruhov vojne niso izpustili nobenega političnega kaznjence več.

Leonhardtova so izpustili šele na posredovanje njenega sina, uglednega člana Enotne socialistične stranke Nemčije, ki se pozneje ni strinjal s protijugoslovanske resolucijo Informtroja.

Aleksandra Wetnberga, ki je zaradi svojega poli-

VIRUSI in AUROMICIN

Penicilin in streptomycin nista nič proti virusom

Znanstveniki so našli več modernih zdravil, ki krote razne kužne bolezni. Najvažnejša sta med njimi penicilin in streptomycin. Toda tudi ta dva nista kos vsem povzročiteljem vsakovrstnih kužnih bolezni. Ko pa je toliko teh mikrobov, ki so tako različni po svoji obliki in po svojih lastnostih. Ti dve tako močni zdravili sta se izkazali popolnoma brez moči do svojevrstnih mikrobov, ki jim pravimo virusi.

Virusi se zarijejo v celice in jih uničujejo.

Virusi so čudoviti mikrobi. Dolgo so sploh dvomili o njih. Tako majhni so, da jih niti z najboljšimi dosedanjimi povečalnimi stekli in s podobnimi pripravami, ki kar tisočkrat povečajo, ne moremo videti. Toda končno so pa le po posledicah in učinkih, ki jih pustijo na živih bitjih, začeli verjeti, da take okvare na živih bitjih narede posebna živa bitja, ki jih ne moremo videti, pač pa po vsem lahko sklepamo, da žive, da škodujejo živim bitjem da jedo, da se množijo. Ugotovili so še eno njih prav posebno zopno lastnost, da se ti virusi, z razliko od drugih mikrobov, nasele prav v celice in tam opravičajo svojo grozno obrt; žro celico, jo izmzgavajo in končno uničijo. In če uničijo celice živega bitja, uničijo s tem tudi celo živo bitje.

Ne samo juho, čaj in makarone, tudi kužne klice cedijo.

Na vsak način so jih hoteli ujeti. Samo kako jim priti do živčega? Vsi poznamo cedila. Tekočina gre skozi, gostava ostane. Saj poznamo cedila za makarone, za juho, za čaj. Tu so pač debele luknjice, poznamo pa še tanjša cedila. Boljše cedilo je, recimo, tkanina. Skozi njo odlično cedimo, n. pr. paradiznikovo mezo. Toda znatno pozna še vsa tanjša cedila - filtre - in če cedimo skozi filtre, pravimo, da filtriramo.

Virusi in influenza. Kdo je ni imel?

Rekli so znanstveniki: «Dobro, teh virusov ne vidimo, toda mi jih bomo filtrirali: jim bomo dali vetrar. Vsi poznamo influenco. Kdo pa je ni imel letos pri nas? Posebnih mikrobov, ki bi povzročili influenco,

TRIJE PRIJATELJI ČLOVEŠTVA

niso našli. Ker pa se influenza prenaša od človeka do človeka in se ljudje med seboj kužijo, so rekli, da so pač naznani virusi vzrok influence. Dovolj, da pride malo sluzi iz nosa bolnika na zdravega človeka pa je že tudi ta okužen. dobro, ta sluz bolnika okuži zdravega.

Toda virusi gredo tudi skozi najtanjša cedila.

Ce napravimo res zelo, zelo tanek filter z res prav tenkimi cevčicami, bomo pa le ujeli te viruse, da nam ne bodo ušli skozi filter. Ce bomo torej to sluz precedili skozi tak najtanjši filter, ki je narejen iz porcelana, bodo ti virusi ostali na filtru-cedilu, sluz bo šla skozi. Ce bomo to filtrirano sluz prenesli na zdravega, pa ta verjetno ne bo zbolel za influenco, ker bodo pač te kužne klice ostale na filtru. Toda poizkus je dokazal nasprotno. Tudi ta precejena sluz je že okužila človeka. Dokaz, da so kužne klice šle skozi tako tanko cedilo. Zato pravijo tem virusom filtrabilni virusi.

Kje dobiti zdravilo, ki bo pograbilo za vrat viruse, celicam pa ne bo škodilo.

Težak je boj proti tem nesrečnim filtrabilnim virusom. Tako majhni so, ujeti se jih ne da, in kot so ugotovili, se ti nesrečniki zarijejo v celice in imajo v njih svoje gostije. In sedaj dobiti zdravilo, ki bo šlo v celice, ne da bi jim škodilo, pač pa zagrabilo za vrat samo viruse. Obupen boj.

Penicilin in streptomycin sta se izkazala brez moči. Naj naštejem le nekaj bolezni, ki so jim virusi vzrok. Influenca, pasja steklina, ošpice, norice, otroška paraliza, rumena mrlica in še mnoge druge. Prav nerodne bolezni in med njimi nekatere prav hude.

Znanstveniki iščejo plesni, da dobe iz njih zdravilo.

Ko so znanstveniki našli iz plesni penicilin in streptomycin, so prav mrzlično iskali še plesni, ki bi bile kos še drugim mikrobom, posebno pa virusom.

Aureomicin zlatorumene barve

Dr. Duggar in C. W. Hesseltine sta v Ameriki našla neko posebno plesen in dobila iz nje neko posebno snov, podobno penicilinu in streptomycinu. Ta snov je zlatorumene barve. Ker se pravi latinsko zlat aureus in se imena mnogih teh zdravil v glavnem končujejo na-cin, sta jo imenovala aureomicin.

Aureomicin je kos virusom

Aureomicin je čudovita snov. Ta je kos tudi virusom in ne kvari celice. Ko sta našla aureomicin, sta začela s poizkusi. Seveda najprej na živalih. Tudi na živalih, ki so bile okužene z virusi, so se poizkusi obnesli. Potem so pa poizkušali zdraviti ljudi z aureomicinom. To je dolga zgodba. Kam bi prišli, če bi hoteli o vsem govoriti.

Prvi bolnik, ki so ga zdravili z aureomicinom in ga tudi ozdravili, je bil neki Romun, ki je imel pegasti tifus. Zdravili so ga najprej s penicilinom, toda brez uspeha, bolezen se je slabšala; ko pa so začeli z aureomicinom, pa je bilo kmalu dobro.

Četrta spolna bolezen in aureomicin

V Ameriki je med zamorci še neka posebna spolna bolezen, ki jo imenujejo četrto spolno bolezen poleg treh navadnih, ki so razširjene tudi pri nas. Bolečine v spolnih organih in močne otekline bližnjih žlez. Uverjeni so bili, da je ta bolezen vzrok poseben virus. Ta bolezen je posebno nerodna in težko ozdravljiva za ženske. Toda aureomicin, ki uničuje viruse, je že pri prvih poizkusih ozdravil to četrto spolno bolezen.

Aureomicin si utira pot.

Tudi v zdravljenju raznih očesnih vnetij in samega trahoma, ki ga povzroča eden izmed virusov, se je aureomicin clajno izkazal.

Aureomicin že preizkušajo in dnevne izkušnje kažejo nova pota in nova spoznanja. Tudi pri nas že poznajo ljudje au-

reomicin. Vedo, da je silno drag in tu in tam se čuje, da so nekateri ljudje ozdraveli po čudežni moči aureomicina. Eno je gotovo: aureomicin je važno in nad vse učinkovito zdravilo, ki je sposobno priti do živčega tudi samim virusom.

Pravili so, da aureomicin škodi krvi, pa ni res.

Sicer pravijo nekateri, da je aureomicin res zlat, kar se učinkovitosti tiče, da pa slabo vpliva na kri in da postane človek, ki se dalje časa zdravi z njim, slabokrven. Aureomicin kvari baje one dele v telesu, kjer se dela kri. Toda stvar ni tako huda. Najprej so dognali, da nima aureomicin slabih posledic za kri, če mu dodajo malenkost železa. Pozneje so pa uvideli, da niti železo ni potrebno, da je čisto dovolj, če dajemo v telo sam aureomicin, ki pa mora biti primer- no razredčen.

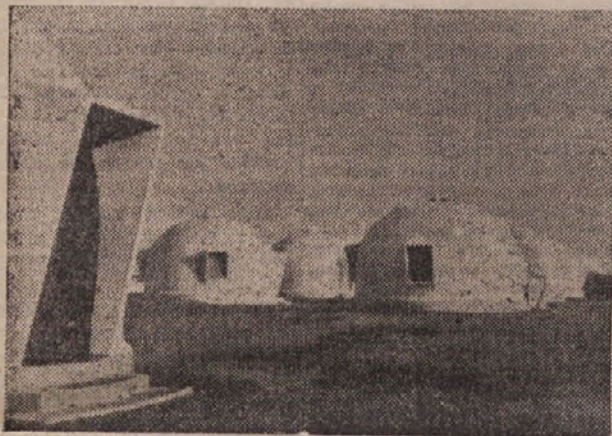
Trije prijatelji človeštva

Človeštvo naše dobe je dobilo tri važna zdravila, ki ga rešujejo iz objema hudih kužnih bolezni - penicilin, streptomycin in sedaj še aureomicin.

P. T.

Pred letom dni so se ljudje hudo jezili na neki časopis, ki je objavil vest, da se misli egiptovski kralj poročiti s sedemnajstletno deklico Narriman Sadek. Medtem pa so to senzacionalno vest večkrat potrdili. Arabski kralj iz Yemena je na primer daroval svojemu bratranču v Kairu ob priliki njegove bodoče poroke lepo zraščeno kamelo kot imenitno in pomembno darilo. Slika kaže natovarjanje kamele v suezski luki.

V zapadnoafriškem mestu Dakarju so zgradili stanovanjsko naselbino tako imenovanih balonskih hiš. Hišice nudijo prijeten pogled in marsikatera črnska družina bo lahko v bodočnosti rekla: Moj dom je moj balon...

OD TU IN TAM

Sonce postaja toplejše

Sončna toplota, ki prihaja na zemljo, se je v zadnjih dvajsetih letih povečala za 0,0025%; ta povešek so registrirali instrumenti astrofizikalnega laboratorija, ki ga ima Smithsonov zavod iz Washingtona na vrhu gore Montezuma v Cilu. To povečanje sončne toplote, ki je na videz neznatno, je vendar tolikšno, da znatno vpliva na zemeljsko podnebje. Znanstveniki so od leta 1920 do danes nad 16 tisočkrat izmerili sončno konstanto, to je število kalorij, ki jih prejme od sonca v eni sekundi črna kocka v obsegu 1 kub. cm, za katero se predpostavlja, da leži izven zemeljske atmosfere. Podatki laboratorija na gori Montezuma se pa tudi strinjajo z drugimi meteorološkimi opazovanji, ki dokazujejo, da se povprečna temperatura, zlasti v zadnjih časih večja.

Meteorološko kazalo

Na vrhu 30 nadstropne palače so sredi New Yorka postavili razsvetljeni vremensko kazalo, visoko cca 45 m. Naprava obstoji iz kovinskega droga, na vrhu katerega je nekaka zvezda, ki jo obdaja 57 razsvetljenih obrobov. Zvezda prikazuje vremenske napovedi v različnih barvah: zelena luč pomeni lepo vreme, stalna oranžna oblačno vreme, oranžni bliski dež, beli bliski sneg, krogi pa kažejo temperaturo: če moč svetlobe narašča od spodaj navzgor, pomeni, da temperatura narašča, če moč svetlobe pada, se temperatura manjša, če je luč stalna, je tudi toplota stalna.

Nič več rezljanja po šolskih klopih

Ameriška cianamidna družba v New Yorku je izdelala plastično snov, s katero prevlečejo šolske klopi; ta snov ni samo odporna proti črnilnim in drugim madežem, pač pa se po njej tudi ne more praskati ali rezljati.

Umeten požiralnik

V neki kliniki v Baltimoru so napravili operacijo, pri kateri so nekemu pacientu, ki je imel raka na požiralniku, izrezali bolna mesta in vložili umeten požiralnik iz upogljive plastične mase. Kmalu za tem je mogel bolnik, ki ni že tri mesece skoraj nič jedel, prvič zopet normalno jesti.

Perlon boljši od nylons

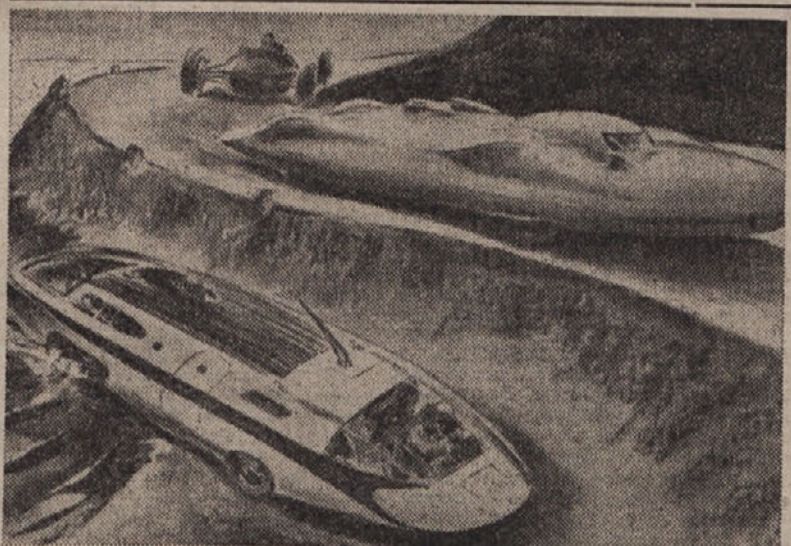
Kakor je pred tridesetimi leti zaslovela umetna svila in kakor gre zdaj glas o nylonu,

tako bomo morda v nekaj letih najbolj cenili umetno blago perlon.

Nemški kemiki so namreč iznašli umetno nit perlon, že pred več leti, toda blago iz nje so uporabljali predvsem za padala. Perlon je fenolova smola, ki jo pridobivajo iz oglja in apna; smolo razredčijo in jo skozi ozke cevčice brizgajo v kislo raztopino, v kateri se smola strdi v nit.

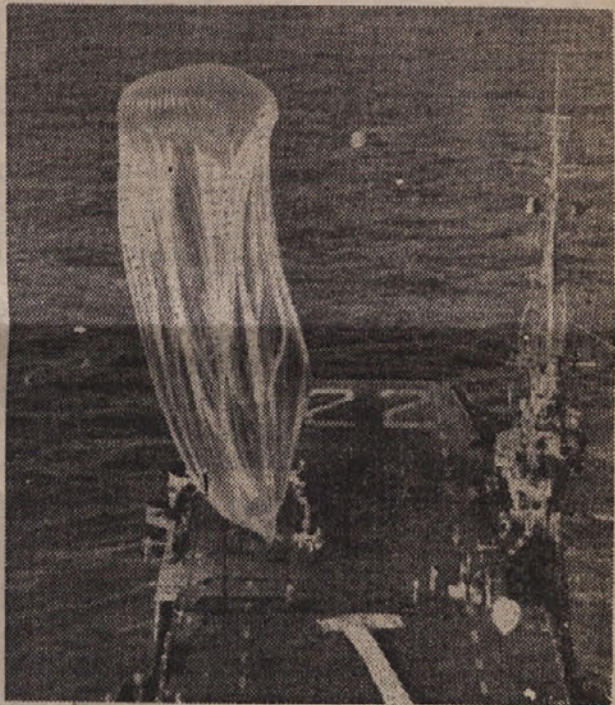
Pri nekem materialu, ki je trpežnejši kot nylon, mislijo ženske najprej na nogavice, in res so za poizkušnjo napravili perlon-nogavice, ki so vzdržale 15 mesecev, ne da bi se spustila le ena sama nitka. Kakšna sreča, da bi zadostoval par nogavic za vse leto! Toda niso napravili iz perlonu le nogavice, temveč tudi ščetke, torbice, vrvi in celo umetne oči.

Perlonova nit je izredno lahka; kilometer dolga ne tehtja niti en gram. Deset kilometrov niti lahko stisnemo v pest in pisemska tehničar, na katero denemo v klobčič zvito nit, se komaj nagne. Je pa ta nit tako močna, da obesimo nanjo lahko likalnik, brez strahu da pade. Če bi bil Damoklej svoj slavni meč obesil na perlonovo nit, bi lahko brez skrbi spal pod njim.

Ali bodo imeli avtomobili leta 1952 tako obliko? Levo spodaj je avtomobil, ki je dvoživka in ki lahko vozi po suhem in po vodi. Zgoraj je popolnoma aerodinamičen dirkalni avto s cevmi za izpušanje o drivalnih plinov.

TAJNOST LETEČIH krožnikov pojasnjena

Večinoma so spuščali balone «Skyhooks» s poskusnih letališč, pogostoma pa tudi s krova oklopnice in letalonosilk v Tihem oceanu

Ze nekaj let sem se mnogo piše in govori o letečih krožnikih, ki so jih ljudje videli, sedaj tu, sedaj tam, ne da bi si znali razložiti, kaj so te okrogle plošče. Ljudska fantazija se je sprostila in govorilo se je celo o nekih letalih posebne konstrukcije, ki so jih poslali v zemeljsko ozračje Marsovci, to je prebivalci planeta Marsa. Sedaj je ta tajnost pojasnjena. Doktor Urner Liddel, načelnik za raziskavanja o sestavi in razdružitvi atoma pri mornariškem uradu za znanstvena raziskavanja v ZDA, je izdal poročilo o teh letečih krožnikih.

Ti krožniki so baloni iz tkanine stikane iz neke plastične snovi s premerom približno 33 m, katere so imenovali «Skyhooks» (nebesni srpi). Leteli so ti baloni po zraku, ker so jih gnali vetrovi s hitrostjo 240 km na uro. Vsakokrat ko so jih opazili na zemlji so bili od nje oddaljeni 15 km, toda prej so ti baloni dosegli višino 30 tisoč metrov, kjer ni več zemeljskega ozračja. Te balone je spuščala v zrak gori omenjena ustanova. S pomočjo znanstvenih aparatov, ki so samodejno beležili in merili eksplozijo atomov bombardiranih po kozmičnih delcih iz višjih razredov plasti v prostoru vseмирja, so po padcu na tla proučevali te pojave zato, da bi jih lahko obnovili pod znanstvenim nadzorom v laboratorijih, kar bo lahko služilo za odkritje novih gonilnih sil. Ta raziskavanja so začeli l. 1947. Na balonu je bila pritrjena 78 kg težka škatala z znanstvenimi aparati. Spuščali so te balone v različnih krajih ZDA, s samotnih otokov Tihoga

oceana in z letalonosilk. Po 8 urah se je škatala sama odrgala od balona in s padalom zaplaval na zemljo, kjer so jo poiškali. Balon sam pa je letel še približno 30 ur, dokler mu ni zmanjkal plin. In v teh balonih so ljudje videli leteče krožnike, katere so opazili večinoma zvečer, ko so jih obsvetilevali žarki zahajajočega sonca posevno, kar je vzbudilo zaradi optične prevare v gledalcu vtis, da vidi okroglo ploščo in ne oble. Krožnik je bil tedaj približno 20 tisoč m visoko in njegova velikost je bila za opazovalca iz letala 30 krat večja od zvezde Venera. Z nekoliko fantazije so gledalci lahko videli tudi motor, ki ga seveda ni bilo, in v balonskem privešku uhajajoči plin.

Ker so venomer prihajala najrazličnejša in zato si nasprotujoča poročila o teh tajnostnih letalih, so morali raziskovalci sami ugotoviti, ali so ti leteči krožniki le njihovi baloni, ali pa če ni morda tudi še kaj drugega vmes. Ko se je kapetan Mantell skušal približati nekemu takemu krožniku v višino 10 tisoč metrov — balon sam, pa je bil v resnici mnogo višje — ni mogel več dihati, ker ni imel s seboj priprave s kisikom za dihanje in je strmo glavlil v globočino.

Ameriška mornarica pripravlja sedaj štirikrat večje balone, ki bodo lahko dosegli višino 40.000 metrov in tako bomo lahko čez leto dni zopet opazovali nove leteče plošče in morda bodo zopet govorili, kot pred leti, da je pri Mehiki padlo na zemljo letalo z Marsovimi človeki.

SAVI GRUENFELDOVA OBRAMBA

Beli: Simonovič, Crni: Nedelj-
kovič.

1. d2 - d4; Sg8 - f6; 2. Sg1 -
f3, g7 - g6; 3. c2 - e4, d7 -
d5. Ta nagli udar priporoča no-
vejša teorija Gruenfeldove o-
brambe. Prej je črni razvil lov-
ca na g7 in šele po Sc3 izvedel
potezo d7 - d5. Tudi tako ima
črni v napadu na belo središče
s kasnejšim bočnim napadom
c7 - c5 lepe izgleda.

4. c4 - d5; Sf6 - d5; 5. e2 -
e4, Sd5 - b6; 6. Sf1 - e2,
Lb8 - g7; 7. h2 - h3
Beli se boji, da bi lovec c8
vezal skakača na f3, ki krije
ekspoziranega kmeta na d4, ter
s c7 - c5 nevarno omajalo belo
središče. V določenih primerih
pa predstavlja poteza slabitev
mele pozicije.

7. - c7 - c5
V kraljevo indijski in Gruen-
feldovi obrambi je ta poteza
nujna.
8. d4 - d5
Kmeta ni dobro vzeti, ker
bi črni prehitro izenačil. N. pr.
8d c5: Dd1 + 9. Ld1: Sbd7 10.
La4 0-0 ter Sc5 itd.

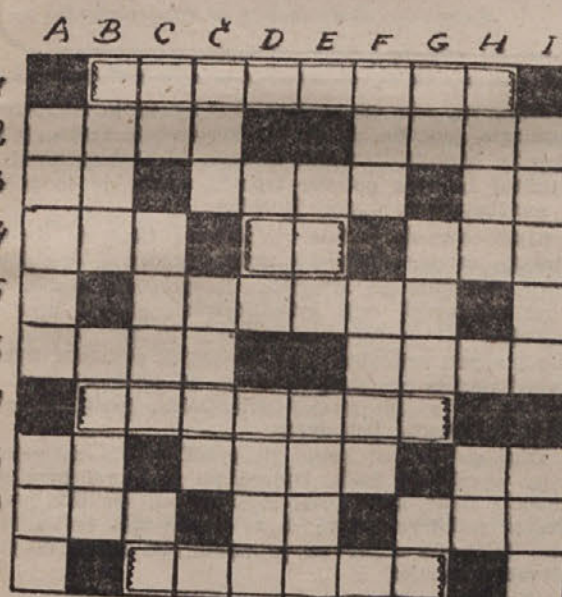
8. - e7 - e6 9. d5 - d6
Dvoredna poteza. Napredo-
vanje kmeta ima namen zavir-
ati razvoj črnih figur, pred-
vsem lovca c8. V kolikor to be-
lemu uspe, moramo imeti po-
tezo za dobro. Lahko se pa
zgodi, da bo beli tega kmeta,
ki nima dovolj podpore, izgu-
bil. Vendar bo beli v tem pri-
meru imel lepo organizirane
figure in boljši razvoj, kar bi
bila zadostna kompenzacija za
izgubljenega kmeta.

9. - Sb8 - c6
Z namenom zasesti polje d4
in z damo osvojiti d kmeta. Po-
teza tudi preprečuje e4 - e5.
10. Sbl - c3 0-0
Črni se je premislil. Poteza
Sc6 - d4 bi le deloma izena-
čila. N. pr. 11. Sd4: cd4: 12.
Sb5 0-0 13. 0-0 a6 14. Sd4:
Dd6: 15. Le3 itd. s skoraj enako
igro.

11. Lcl - g5!
Važna poteza, s katero prične
beli komplicirati položaj. Na-
men te poteze je preprečiti
Sc6 - d4. Če bi beli takoj igral
Le3, bi črni s Sd4 dosegel za-
menjavo figur in enako konč-
nico. Sedaj pa nastajajo še
težave. Po 11. - f6 igra
beli Le3 in črni ne more igrati
Sd4, ker je lovec g7 zaprt.
Na 11. - Dd7 pa beli veže
Sc6 skakača z 12. Lb5. Črni je
zato prisiljen igrati.
11. - Lg7 - f6; 12. Lg5
- e3, Sb6 - d7:
Zopet ni šlo Sc6 - d4 zaradi
13. Sd4: cd4: 14. Ld4: in beli
bi zadržal kmeta na d6. Če bi
pa imel črni lovca še na g7,
kjer bi bil pod varstvom kra-
lja, bi pa črna dama s 14. ...
Dd6: osvojila kmeta z enakimi
šansami za končnico. Z vmesno
potezo 11. Lg5 je belu uspelo
še bolj stisniti črno pozicijo.
13. 00, e6 - e5;

*Liudski tednik
v vsako
slovensko hišo!*

KRIŽANKA ŠT. 6

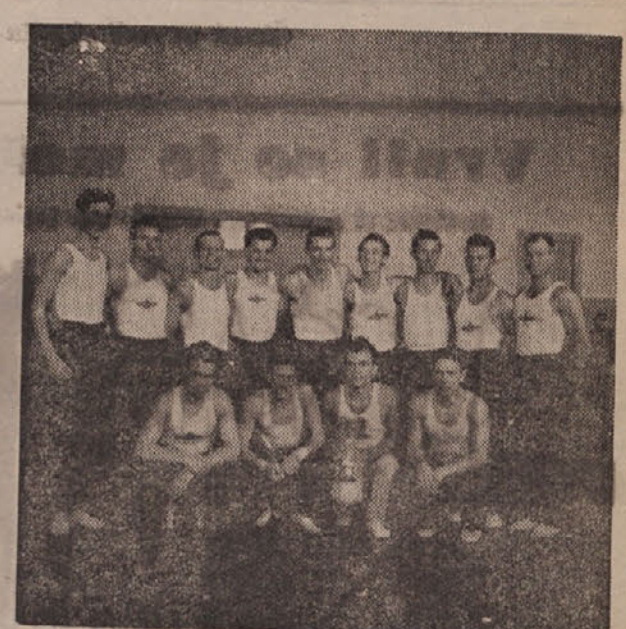
VODORAVNO: 1,4 (sredina),
7 in 10: poziv, ki mu mora
slediti vsak zaveden Slovenec
na Tržaškem in na Gorškem;
2. rimsko božanstvo - Mojzesov
brat; 3. angl. izraz, ki ga upo-
rabljajo športniki - kraljica, ki
je ustanovila Kartagino - pri-
šlov; 4. nepošten človek - pred-
log - delo umetnika; 5. s čimer
se pravkar baviš; 6. slovansko
moško ime - stara ploskovna
mera; 8. 3. sklon osebnega
zaimka - prvi del imena neke
afriške prestolnice - osebni
zaimke; 9. vodna žival - začetni
črki imena tržaškega sklada-
telja - izumrla žival.

S telovadnega dvoboja Trst - Beograd

V nedeljo je bil v Piranu telovadni dvoboj med reprezentanco Trsta (ZDTV) in moštvo Zvezničarja iz Beograda. Cepav sta tako moška kot ženska telovadna vrsta Trsta v zadnjem času dokaj napredovali, je bilo že vnaprej pričakovati zmago beograjskih telovadcev, saj je bilo med njimi nekaj državnih reprezentantov, v osta-
lem pa so tudi pogoji za vežbanje v Beogradu vse drugačni kot pa pri nas. V resnici so Beograjčani zaslužno zmagali. Ženska beograjska vrsta je dosegla skupno 187,80 točk, tržaška pa 165,40 točk. Moška beograjska vrsta je dosegla skupno 205,90 točk, tržaška pa 186, 70 točk. Med ženskami so Beograjčanke osvojile prva tri mesta, na četrto pa se je plasirala Tržačanka Dolganova. Med moškimi pa se je Tržačan Stergar plasiral na 2. Janov-
ski pa na 4. mesto.

Beograjske in tržaške tekmovalke.

Moški vrsti Beograda in Trsta

POLITIČNI RAZGLEDI SMUŠKI POLETI in njih razvoj po Planici

Z imenom Planica je tesno povezana zgodovina smuških poletov, t. j. skokov preko 100 m. Letos v Planici sicer ne bo smuških poletov, ker bodo skakali le na 80 metrski skakalnici, vendar si ob tej priložnosti oglejmo nekoliko, kakšen napredek je bil dosežen v tej zimskošportni disciplini ocar se je prvič na svetu pojavila v Planici.
Razen v Planici je danes na svetu še 5 skakalnic, ki dopuščajo skoke preko 100 m in sicer v Oberstdorfu v Nemčiji (ki je največja), v Bischofshofenu in Mitterndorfu v Avstriji, v Pont de Legno v Italiji ter še v Willingenu v Nemčiji. Več kot 100 m je na svetu skupno preskočilo 61 skakalcev, ki so skupno izvedli 216 skokov. Od teh jih je bilo izvedenih v Planici 75, v Oberstdorfu 121, a na vseh ostalih skakalnicah skupaj 20. Od Jugoslovancev je preskočilo 100 m 9 skakalcev (Polda, Finžgar, Klančnik, Rogelj, Mežik, Pribovšek, Novšak, Zalokar in Zidar), 100 metrsko daljavo je preskočilo še 16 Nemcev, 10 Avstrijcev, 7 Norvežanov, 6 Svicarjev, 5 Italijanov, 4 Sve-

di, 3 Francozi in 1 Poljak.
Vse te številke povedo, da je disciplina smuških poletov v stalnem razvoju tako po številu skakalnic, kakor po številu skokov in daljinah. Človeška vztrajnost in strem-
ljenje po vedno novih podvi-
 gih tudi v športu, je zlomilo
 odpor nekaterih športnih
 krogov na severu, ki so smu-
 ške polete na zunanji nazivali
 blaznost, v resnici pa so se
 zbalili le za primat, ki so ga
 dotlej držali popolnoma v
 svojih rokah. Danes, skatej-
 na teh smuških skakalnicah
 - velikanih tudi severnjaki
 in med njimi ter Srednje-
 evropejci se bje bitka za pri-
 mat. Lahko rečemo, da so
 bili dotlej v tej borbi uspeš-
 nejši Srednjeevropejci, če-
 rav držijo prvenstvo v dolini
 v svojih rokah Sved Netzell
 s skokom 135 m v Oberst-
 dorfu.

Prav v teh dneh so velika
 tekmovalja v smuških polet-
 nih v Oberstdorfu v Nemčiji
 in kjer tekmuje poleg Fincev,
 Svedov, Svicarjev, Avstrij-
 cev, Francozov, Italijanov in
 Nemcev tudi Jugoslovani Fin-
 gar. Po lanskoletnih izkustvih
 in uspehih pričakujejo, da bo-

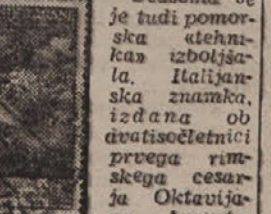
do letos preskočili daljavo
 140 m če bodo zato dani vsi
 pogoji, predvsem vremenski.
 Znano je namreč, da mora
 med skakanjem vladati po-
 poln brezvetrije, ker naj-
 manjša sapa vrže skakalca
 pri daljini čez 100 m v stran.
 Vsekakor je tudi konstruk-
 tor skakalnice Klopfer uve-
 del v samo konstrukcijo ne-
 kaj popravkov z upanjem,
 da bo letos na njej postavljen
 nov svetovni rekord. Oglej-

FILATELIJA Razvoj mernarice v stoletjih

Ko človeku ni več zado-
 stovala ožja domovina in
 se mu je zahotelo spoznati
 druge kraje in ljudi, je za-
 čel iskati priprav, s kateri-
 mi bi prišel v tujino. Po
 kopnem so mu služile raz-
 lične tovarne živali, v za-
 četku grobo izdelana vozi-
 la in predvsem same noge.
 Ko pa je prišel do morja,
 ni mogel več naprej. Kaj pa
 tedaj? Človek ni izgubil po-
 guma in je pričel iskati
 sredstev, da bi tudi to na-
 ravno oviro premagal. Tako
 so nastale prve barčice, po-
 zneje pa tudi večje ladje,
 ki so bile spočetka iz lesa.

Pred sti-
 rimi tisoč-
 letji so v E-
 giptu upo-
 rabljali za
 vožnjo po
 Nilu majh-
 ne barke z
 velikimi ja-
 dri. Te bar-
 ke so služile tako za prevoz
 tovarov, kot za prevoz po-
 tnikov. Seveda so imeli tudi
 takrat bogataši lepše in bolj-
 še ladje kot navadni zem-
 ljani. Nekaj takih ladij nam
 kaže priložena egiptovska
 znamka.

Sešosoma se
 je tudi pomor-
 ska atehni-
 ka izboljša-
 la. Italijan-
 ska znamka,
 izdana ob
 avatisočetletnici
 prvega rim-
 skega cesar-
 ja Oktavija-
 na Avgusta,
 nam kaže nekaj bojnih ladij
 - troselač; pod sliko se so-
 pi Augustov rek aMoje bro-
 dovje po oceanu.

so bile ne-
 številne voj-
 ne, križarski
 pohodi za o-
 svoboditev
 svetih krajev
 v Palestini.
 Od časov
 rimskega ce-
 sarstva je
 bilo preteklo celo tisočletje
 in mnoge stvari so se od te-
 tad bile spremenile. Takratne
 ladje so bile zgrajene po
 vzoru turskih hitrih ladij;
 trup leh ladij je bil vitek in
 dolgo, niso rabili vesel pač
 pa veliko razpeto jadro. Ta-
 ko ladjo lahko vidimo na
 znamki biše italijanske ko-
 lonije Rodi.

Leto 1492 je Genovežan
 Krištof Kolumb s tremi ka-
 ravelami odkril Ameriko.
 Trup teh karavel - katere
 vidimo na portugalski znam-
 ki tu zraven - se ni bil dosti
 spremenil v primeri z prejš-
 njimi tadjami, le jader je
 bilo sedaj več.

Stoletje
 pozneje pa
 se je gradi-
 tev ladij ze-
 lo spremen-
 la. Trup se
 je zvišal in
 razširil; lada-
 ja je postala
 okorna, jadra
 pa so se še
 pomnožila,
 prav tako kot vidimo na
 znamki, ki je bila izdana
 v Reki za časa D'Annunzie-
 ve zasedbe
 (Nadaljevanje sledi)

Slovinci in nogomet

Ze večkrat je bilo zastav-
 ljeno upraskanje: Sma li
 Slovenci za nogomet ali ni-
 smo. Pa so se dvigali razni
 poklicani in - nepoklicani
 in odgovarjali kakor so mi-
 stili. Načelno (kot pravimo)
 so imeli najbolj prav oni, ki
 so trdili, da ni razlogov za-
 radi katerih naj bi ne bili
 sposobni za nogomet in je
 bil njihov srd z načelnega
 stališča nad obupanci raz-
 zumljiv. Toda načelnost je
 načelnost, praksa pa tudi
 nekaj velja. In prav ta nam
 vedno znova in znova kva-
 ri upe, da bi si slovenski
 nogomet priboril mesto
 med najboljšimi nogomet-
nimi klubi Jugoslavije.

Tako se je zgodilo: Vodi-
 nemu slovenskemu nogo-
 metnemu predstavniku Od-
 redu iz Ljubljane se je nu-
 dila po sklepu nogometne
 zveze FLRJ prilika, da
 vstopi v prvo ligo, če v
 izločitvenih tekmah prema-
 ga drugega vredenanta za
 I. ligo, Spartak iz Suboti-
 ce. Polni korajže in dobro
 pripravljeni so se slovenski
 nogometaši napotili v Su-
 botico in s pametno in do-
 bro igro izveleli neodločen
 rezultat 3:3. Dejali smo: na
 domačem terenu jim bodo
 »Kranjci« že dali popra.
 Toda Spartak je v Ljublja-
 ni imel srečo (samo srečo?)
 in izveleli neodločen rezul-
 tat 0:0. Po predpisih so za-
 to odigrali tretjo tekmo na
 nevtralnem terenu v Za-
 grebu. Tretjič gre rado, pra-
 vi naš pregovor in obnesel
 se je tudi tokrat. Tretja tek-
 ma se je končala 2:2 in za
 primeren zaključek je žreb
 bil naklonjen - Spartaku. In
 slovenski elitni predstavnik
 se bo spet pehal za točke
 po provincialnih mestecih
 jugoslovanskih republik.

Pa smo spet tam, pri pra-
 ksi in teoriji. Pustimo smo-
 lo pri miru in recimo raje
 po brkinsko: »Čeč ni za
 barko«.

NOVE ZNAMKE

JAPONSKA: Spominske na
 peto državno športno priredi-
 tev. 8 yen, rjavo-rdeča (telo-
 vadeč na obročih), 8 yen, rjavo-
 rdeča (skakalec s palico), 8
 yen, rjavo-rdeča (nogometaši),
 8 yen, rjavo-rdeča (konjske dir-
 ke).

Človek se rodi slep in umrje kratkoviden.

U. Lenoir)

Vrnil se je možicelj...

Iz Moskve se je vrnil capo Togliatti baje popolnoma zdrav

STALIN: ...in če ne boš dober, te bom potegnili nazaj...

MED VRSTAMI

Togliatti se je vrnil. Ob svojem povratku iz Moskve je Togliatti izjavil, da se počuti popolnoma zdrav in pomlajen. Potem ko je opisal čudovito življenjsko raven sovjetskega človeka, je dejal: «Ni ga bolj miroljubnega človeka kot je Stalin, ki nikoli ni vedel, kaj je lovska puška.

Med vrstami: To mu radi verjamemo. Zato pa očeka Stalin tembolje ve, kaj so topovi, Katjuše, tanki, bombniki itd.

Izjave o miru. V svojem zadnjem intervjuju je Stalin izjavil, da bo nadaljeval svojo politiko za ohranitev mira. — Zunanje politični Trumanov svetovalec gosp. Averell Harriman je skoraj istovrstno izjavil: «Lahko se izognemo vojni, če svojo dosedanjno politiko nadaljujemo».

Med vrstami: Le hrabro napreji Divizije s te strani reke Labe, divizije z one strani reke Labe. In letala in topove in tanke, in spet divizije. Ni vrag, da ne bo miru!

MIHEC IN JAKEC

Mihec: V Trstu imamo nov škandal. Kavč so tihotapili na debelo in policija noče z imeni na dan. Najbrže so ta imena debela.

Jakec: To je naravni razvoj. Do tega je moralo priti. Mihec: Kako to?

Jakec: Škandal z Legitim: sladkorjem še vedno ni razčiščen. No, zdaj imamo še kavo, pa bodo gospodje lahko sedeli pri sladki črni kavi.

Mihec: Aha! Zdej razumem zakaj so lanj skrbeli tudi za cigarete!

FILMSKI SVET

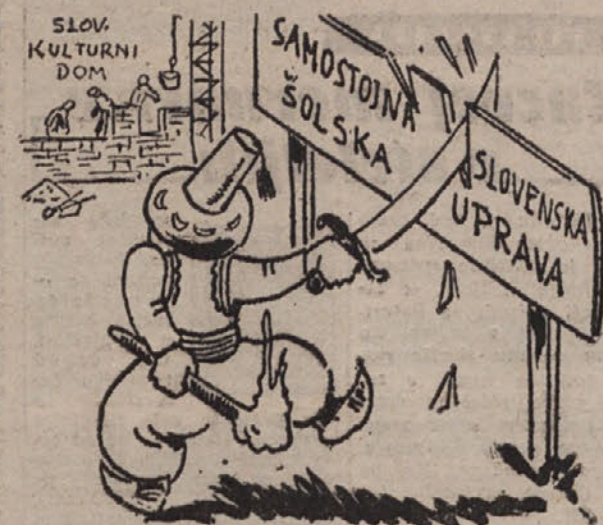
Kominformistično časopisje na vsa usta hvali uspehe berlinske mirovne konference, le tržaški kominformisti zlasti kominformistke, niso posebno zadovoljni s konferenco. Vse kaže, da so pozabili izvoliti po ustaljeni navadi kraljico (regineto), v tem primeru kraljico miru.

ČEŠKE SKRBI

Zena možu: Vsa sem nesrečna, ljubi Václav. Naš mali František zanemarija šolo, noče se učiti, same neumnosti inza po glavi. Nič ne bo iz tega otroka. Če gre tako naprej, ne bo za drugo kot za — ministra.

Janičar

Namišljeni dr. Bidovec iz samega nizkotnega klečepazenja pred vsemogočnim Mehikancem proglašja vse kar je slovenskega za šovinizem

Kdo je ta Turek, vprašaš? Saj dobro ga poznaš... To je namišljen doktor Vidaličev pajdaš...

Pa vendar to ni Turek od Turka to je grša stvar, to narodov je izdajalec najslabše vrste janičar.

niše
Pepi

No, Pepina moja draga, vendar enkrat vest veselja: kakor kaže, zdaj gotovo Aireya bo slana vzela. Marsikdo se bo oddahnil, ker politika njegova proti nam in za južnjake delala je vedno znova slabo keri med Tržačani. Saj veš, Pepa, zlomek stari, delal je na tem, da Lahom ustreže, a da nam pokvari še teh nekaj let življenja. Skrajni čas, Pepina moja, da ga pošljejo na lepše, ker ni bil za vodstvo STO-ja. Kam bo šel, ni točno znano, menda nekam na komando, kjer bo brčkone pozabil italijansko propagando. Vest, je udarila nenadno v vrste laških šovinistov, ki so bridko potožili preko klerikalnih listov.

Kaj bo zdaj, ko jih zapušča najbolj vneti pokrovitelj, kdo bo zdaj zasedel mesto kot tržaški upravitelj tega nihče ne ugane. Vendar naj bo kakorkoli, dejstvo je, da pada perje Lahom, ki preveč oholi so postali zadnje čase. Pa pustiva to, Pepina, ker se tudi mene tiče ona žlahtna količina kave, ki so jo prodali brez dodatka in carine. Ako na; povem resnico, meni se cediho sline če pomislim, duša moja, da je kava šla v prodajo skorajda za bagatelo. Mene kajpada ne znaajo nafti vražji tihotapci; ter zaplesti me v kupčijo. Sicer to ni dosti prida, kajti mnogi zdej sedijo v koronejskem zavetišču in kot kaže, bodo zdrali tam še nekatero druge, ker se tepci niso znali umakniti pravočasno. Vendar, Pepa, jaz bi rada nekaj soldov zaslužila. Zdej, ko nisem nič več mlada in ne zmorem težkih poslov, bi z veseljem se lotila kontrabanda, saj pržona se bom lahko izognila ker sem stara in betežna. No, pa le pustiva kavo, dokler stvar se ne pojasni s kontrabandom. Pepa zdravo!

SPOKORNIK

Nekateri so namigovali ob Togliattijevem odhodu v Rusijo, da je voditelj KPI šel v samostan. Kakor se more sklepati iz poročil, je šel le na duhovne vaje v Kremelj. Tudi on je hotel imeti odpustke za sveto leto.

Humor drugih

SODOBNI PTIC

Iz Rusije javljajo, da so odkrili popolnoma zanesljivo pravega goloba miru (Satiricus)

NAJNOVEJSI SNUBEC

Milostiva Suzuki, ali Vam smem ponuditi svojo moško pomoč? (Allgemeine Zeitung)

MLATICI

Ker sam Višinski ni znal viškov klatit, sovjet je Maliku ukazal slamo mlatiti; a če Višin-ski že ni segel do višave, so Mali-kove akcije še bolj piškave.

VOJNI ROMAN SLOVENSKEGA NARODA

DOBERDOB

PREŽIHOV VORANO

Ko je korakal proti vojašnici, je nenadoma butnil v lajtnanta Domina, ki je menda skočil iz zemlje. Bataljonski inspektor je z drugimi vred pobegnil v noč in nekaj časa brez glave tekel v smer, kamor je izginil major Moebius. Neka čudna sila ga je gnala za njim, čeprav mu tudi on ni bil prijatelj. V splošni pogreznjavi, ki je povsod zijala iz teme ter iz vseh oči, se mu je majorjeva avtoriteta le še zdela rešilna in zato je tekel za njo tudi potem, ko je ta bežala preoblečena v žensko krilo. Toda naj je brusil pete, kolikor je hotel, je vedno bolj zastajal, dokler ni popolnoma izgubil sledi za majorjem.

«Hudič!» je klet sam pri sebi in si brisal znoj s potnega čela. Počasi se je vračal, od koder je bil pritekkel, pridušujoč vedno hujšemu streljanju. On kakor bi ga poslalo samo nebo, se je v temi nenadoma pojavil nadporočnik Kobe. Oba bi v tem trenutku najrajši drug drugemu padla okrog vratov, vendar sta potlačila občutke z nemim stiskom rok.

Kobetu je hocašnje službena avtoriteta tovariša Domina prišla kakor nalašč.

«V vojašnice in nadomestne stotnije na noge!» je po kratkem premisleku rekel s hlastnim glasom in že odhitel dalje po cesti.

«Ali mislite, gospod kolega, da bo šlo?»

«Bo šlo, kako da ne! Samo naglo. Vojašnice so zdaj še tihe...»

Zagnala sta se v tek in preden sta se sama zavedala, sta že stala pred vhodom v vojašnico. Poslopja vojašnice so stala tiha sredi teme. V prvem hipu zaradi tega miru bila skoraj iznenadena, potem ju je objela blagodejna zavest tistega, pod katerim so je zalezi zemlja na vsem lepem podirati, pa se je navsezadnje, ko je mislil, da je že vse izgubljeno, le ustavila na trdni podlagi.

«Zapovej alarm!» je ukazal Kobe svojemu tovarišu. Straža jima je takoj odprla in minuto nato je že trobilo alarm. Poziv je imel zelo hiter uspeh, ker velika večina moštva še ni spala, ampak je pri temnih oknih pridušljivo pokanju po mestu. Od sobe do sobe je hitela vest:

«Maršbataljon se je uprl...!»

Mnogo so kaj takega že slutili, tisti pa, ki so za upor vedeli, so bili silno redki zaupniki uporniškega odbora, katerim je bila poverjena naloga, pridobiti za upor tudi nadomestne stotnije ali pa jih vsaj nevtralizirati. Vendar je agitacija za udeležbo ostala brez uspeha moštvo nadomestnih stotnij je bilo sestavljeno iz izmučenega moštva, ki se je še krčevito držalo kasarne in se je tolažilo z raznimi drugimi izhodi, z dopusti, z raznimi komandami in drugimi zaposlitvami; mnogi

med njimi so bili še bolehní. Precej je k neuspehu pripomoglo tudi to, da je bil komendant kadra, podpolkovnik Metnitz, ljudomil častnik, ki svojega moštva ni izževal in brez potrebe trpinčil, kakor je to počel pri maršbataljonu major Moebius.

Kljub temu da je bila vsa kasarna takoj na nogah, je trajalo vendar neverjetno dolgo, preden so vse štiri stotnije nastopile na dvorišču. Nadporočnik Kobe, ki je kot najstarejši med maloštevilnimi oficirji prevzel poveljstvo, je nestrpro skakal sem in tja, vendar si ni upal napeti ostrejših strun. Vojaki so prihajali, kakor bi vlekli lastna čreva za seboj, ali pa jih sploh ni bilo iz soban ter so jih morali šarži iskati, goniti ali celo prositi, naj vendar nastopijo.

«Kaj pa bo, ali bomo šli golaž delat!» so vojaki uporno vpraševali šarže. Največ jih je moral preslišati četovodja Rode, ki je proti svoji navadi vse tiho požrl. Take in podobne opazke so se slišale tudi še na dvorišču. Se hujši odpor pa je nastal, ko so začeli razdeljevati municijo:

«Kaj pa je to?»

«Torej gremo res golaž delat?»

«Pri teh ohceti pa mame ne bo zraven...»

«Mene tudi ne — mene tudi ne...»

Naposled se je vendar posrečilo, da so se stotnije odvekle z dvorišča. Zunaj je še vedno lil dež, čeprav je grmenje že ponehelo; tudi streljanje po mestu je postajalo slabše in strojníc že dolgo ni bilo več slišati.

(Nadaljevanje)